

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága.

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félre 5 K,
megyénre 2 K 10 F. Éves szám 16 fillér. Hirdet-
ések díszlet és szerinti. Helyesírás minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489.sz.

Hazai ipart a vásárló közönségnek.

Írta: **Mika Ottokár.**

A „Székelyország” ez évi június 21-iki 25. számában Dr. Hollósy István nagy tudású, kiváló munkatársunk tollából „Vásárló közönséget a hazai iparnak!” címmel egy széles körben nagy tetszéssel fogadott cikket közöltünk.

Ezt a cikket több székelyföldi és ezek között „Az Ellenzék” című, marosvásárhelyi tekintélyes lapunk is átvette.

„Az Ellenzék” közlésére írta: **Mika Ottokár** ismert nevű publicista a fennebbi cím alatt, az alábbi éles visszhangot, amelyet az ügy érdekében, mi is szükségesnek tartunk a helyen közölni, hogy az eszmék tisztázódjanak.

Mika úr cikke így szól:

E lap június 24-iki 71-ik szá-
mában vezetőhelyen „Vásárló
közönséget a hazai iparnak!”
cím alatt megjelent közlemény-
nyel, bár távol áll tőlem, hogy
polemika bocsátózzék, nem
értek mindenben egyet s ezért
én az idézett cikk címét meg-
fordítom s erről a kérdésről én
is elmondom véleményemet,
mert erről a tárgyról beszélni
és inni igen igen sokat lehet s
akármelyik oldalról világítjuk
meg a kérdést, nézetem szerint
nem végzünk háládatlan mun-
kát.

Magyarország, beleértve az
erdélyi részeket is, földművelő
ország volt s az mai napig is;
az anyaország földrajzi fekvé-
sét tekintve, ez természetes is,
de az erdélyi részekre nézve
ezt már nem állítjuk; itt a föld-
művelés csak másodsorban jö-
vetelnek tekintetbe s a mai, ha-
nyos is teljes, de mégis töké-

les közlekedési eszközök nél-
lett az ipar kellene, hogy do-
mináló legyen, s mégis iparnak,
mely mai napig bőlesőjében
van, oly tökéletlen, hogy az a
versenyt nemhogy a nyugati
államok iparával, de a szomsz-
szédos kis ország, a fejlődésben
levő Románia iparával sem ké-
pes felvenni.

Ilyen körülmények között nem
esodakozhatni, ha a hazai vá-
sárló közönség a sokkal olcsóbb
és legtöbbször jobb, külföldről
importált iparcikkek felé hajlik
s azokat a mi se ejtes és mé-
gis drága ipari termékeinknél
többre becsüli s előnyben ré-
szesíti, a nélkül, hogy nagyon
vizsgálná, hogy ez vagy amaz
ipari cikk hol készült és hon-
nan jött forgalomba.

A közönségnek, szelíden
szólva, e nevelését használta
fel a tulipánt-mozgalom idején
egy pár wieni élelmes gyáros,
kik a tulipánt jelvényeket gyár-
tották s itt mint pozsonyi és
budai gyártmányt forgalomba
hozva, nagy üzleteket csinál-
tak; ugyancsak ezt igazolja a
pesti kereskedők csalással huta-
ros élelmessége, midőn székely
cigányokkal osztrák gyári szől-
teseket: székely házi szőltes
gyanánt árultak.

Az idézett cikk egyes állítá-
sai nem mindenben fedik a va-
lóságot s aztán azt a látszatot kel-
tik az olvasóban, mintha a kö-
zönségben volna, hogy nem pár-
tolja eléggé a hazai ipart, mert
nem áll az sem, hogy a sze-

gedi p. privat a spanyol bors-
kiszámla a belföldi közhasz-
nálatból s éppen úgy téves az,
hogy Angliában vagy London-
ban a magyar posztó keresett
árucikk volna.

Az angol posztógyárosoknak
annyi gyapjura van szükségük,
hogy ezt a mennyiséget az an-
gol mezőgazdaság nem képes
előállítani, s miután Magyaror-
szágon is vannak finom gyap-
jas juhok, innen is exportál-
tunk gyapjút az angol posztó-
gyáraknak, nem mint angol
szövet hozzánk ismét visszake-
rül, de hasonló hatással jobb
minőségben mint a honi, mert
a magyar nevezetesen a brassói
posztógyár már nem is fordít
olyan nagy súlyt a gyapju tis-
tiságára, mint az angol gyáros
s bár a brassói posztó egy né-
mi jó tulajdonságánál, mint
olcsóság, tartósság e vitálni nem
lehet, de viszont gyakran meg-
fordítunk, hogy a brassói posztó

több készül, több egy pár
napig használt után a gyapju-
sít, a hianyos, felületlen mosás
következtében, tenyér a ysa-
területeken kiüt s azt értéke-
lenné teszi.

Sőt azt sem lehet állítani,
hogy a közönség a din vaját
előbbvalónak tartja mint a ma-
gyar vaját, vagy jobban sze-
relné a külföldi sajtot, mint a
hazait. A közönség általában
az olcsóbb és jobb arut veszi,
már pedig azt senki sem állít-
hatja, hogy a hazai ipartermé-
kek jók és olcsók volnának,
tehát nem a közönségben mulik,
hogy nincs honi iparpártolás,
hanem a honi ipar fogyatéko-
ságán és annak rossz minősé-
gén.

Tehát oda kell törekedni, hogy
hazai iparcikkeink minél na-
gyobb mennyiségben és jó mi-
nőségben olcsón, azaz verseny-
képesen kerüljenek a fogyasztó
közönség elé s akkor a termelő

Emlékeimből.

Írta: **Iengyelfalvi Bárá Orbán Ottó.**
(4. folyt. és vége)

Később, az 50 es években ismeret-
es volt Mack-féle összeesküvést,
szintén Konstantinápolyban szervez-
ték — Orbán Balázs közreműködé-
sével.

A Várady-fiúk Konstantinápolyból,
szülőim házatól indultak el Oláhor-
szágon keresztül Erdélybe, hogy a
felkelést létre hozzák.

Orbán Balázs a Várady-fiúkkal
azért nem mehetett egyidejűleg Er-
délybe, mert a szervezet ügyeit még
Konstantinápolyban kellett intéznie.

A Várady fiukat már a határszé-
len elfogták és bitófára kerültek. Ez
egy történet, hogy az osztrák kormány
kémei útján mindenről értesült s
mielőtt a tervezett dolgot megkezd-
hették volna, letartóztatták őket. Ha
velük egyszerre indul, Orbán Balázs
sem kerülte volna el a bitófát.

Az osztrák kormány előtt a Kos-
suth Lajos életének megmentése,
valamint a Mack-féle összeesküvés
szervezésében való részvétel miatt
Orbán Balázs gyűlöltté vált. Ugyazin-
tén a szabadságharc menekültjeinek
befogadását és felszélyezését sem
bocsátották meg. Keresték az ürü-
gyt, hogy Orbán Balázst elfoghas-
sák s haza hozva, bitófára huzzák,
esetleg Józsefstadt- vagy Kufs-
teinban zörgesse majd a rabláncot
többi honfitársaival együtt.

Addig keresték az alkalmat, amíg
kisütötték az okot. Mint hadkötelest
akarták elfogatni és hazaszállítani,
hogy besorozzák osztrák katonának.

Ettől pedig akkor minden magyar
irtózott. Inkább a bitófát választot-
ták, hogysen a nemzeti érzés gyil-
kósainak táborába álljanak.

Orbán Balázs az osztrákok tervét
megtudva, as zülöim házában tartóz-
kodó Gróf Teleki Sándorral Angliába

Ezen szívarkapapir kiváló minőségét bi onyítja a visszama-

AGA-GOMMÉ: random hófehér hamu 1. könyvecske 80 lap ára 4 fillér.

Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

és a fogyasztó is meg lesz elégedve, mert az előbbi nagy forgalmat csinál, az utóbbi olesón jó árut kap s egyidejűleg pedig megindul az export is és csökken a behozatal s a közvagyonosodás emelkedik.

A hazai ipar, mint azt már elébb is említettem még csak külsejében van, kis iparunk stagnál, hanyatlik, sőt visszafejlődik a helyett, hogy emelkednék, gyárjaink még nagyon gyenge, erőtlén, tőke szegény.

Muradna nézetem szerint is még a házi ipar, melyre az ország legelterjedtebb zugában is rátalálunk, mely azonban sehol sem oly tökéletes, hogy bárcsak a közepes izlést is kielégíthetné s e miatt nem képezheti alapját a nagyiparnak, mint ahogy az természetszerűleg kellene legyen, de azon körülmény, hogy bármilyen kezdetleges állapotban is, de a háziipar nyomait mindenütt feltaláljuk, azt igazolja, hogy népünknek az ipari munkásság iránt hajlama, tehetsége és készsége van s hogy kétségen kívül megvalósítható néhai nagy publicistánk Beksics Gusztáv mondása, hogy „Magyarországon a háziipart kell tőkével és szakértelemmel a nagy ipar jelentőségére felemelni“.

Hogy miként vélem én azt kivihetőnek, legközelebb egy

második cikk keretében fogom kifejteni.

Szóról-szóra közöltük Mika Ottokár urnak „Az Ellenzék“-ben megjelent cikkelyét azon célból, hogy Dr. Hollósy István arra hivatott munkatársunknak is alkalma legyen megjegyzéseit elmondani erről, a különösen Erdélyben oly nagyfontosságú kérdésről.

Hasznos gondolatok.

Hüvös, esős a mai július elseje. Az alispáni hivatalnak egy műkertész és faiskolatulajdonos által küldött ajánlatára írtam meg a bekért véleményt.

Az illető kertész ajánlkozik, hogy egy szakembert elküldné a fatermesztés és gyümölcs értékesítésről előadásokat tartani a fontosabb gyümölcsstermelő községekbe saját költségén, ha a vármegye hatósága ez eszmét pártolná és kijelölné az egyéneket és községeket, a hová forduljon.

Málnát akartam szedni, mely jávában érik kertemben, de ez a kelletlen eső gátol. A hírlapok tudósításait már a délelőtt átböngésztem a szerajevói véres tragédiáról s csöndes pipaszó mellett rá gondolok szülőföldemre, annak szegény székely népére, mely most aggódva tekint föl a borult egekre s kérdi: vajjon kiderül-e valaha?

Sivár jövőnek nézünk elébe. Csak egy közmondás vigasztalhat: „A hol legnagyobb a szükség, ott van legközelebb az isteni segítség“. Csak hogy az orosz muzsik meg azt so-

hajtja, hogy messze vanide a cár s még messzibb az Isten, a ki rajtunk segíthetne! „Segíts magadon, megsegít az Isten is“ — mondja a francia közmondás.

Erre az önségélyre gondolék, midőn illetékes helyre küldöm a megadott véleményt.

Az az élelmes kertész ajánlkozik elküldeni egy szakemberét, utasításokat adni falusi gazdáinknak.

Számitása azonban reális.

A körutja alkalmával megismerkedik a helyi viszonyokkal; piacot remél találhatni termékeinek.

Piacra lesz is egy ideig sok helyen, mert az 1894-ik t.-c. 43. §-a értelmében elrendelt, községi faiskolák a legtöbb helyen csak teherkértónak a gazdák nyakára, de ezen terhek ellenértéke fejében vajmi kevés kiültethető gyümölcsfacsemetét adnak.

Közvetlen tapasztalás után tudom azt, hogy peccatur extra et intra muros, vagyis hibás ezen ügynek elhanyagolása miatt a törvényeket végrehajtó hivatalos hatóság és hibások a faiskolakezelők.

Láttam, hogy a községi faiskolákban több helyen csak dudva nőtt. A kezelő ha vetett is el magvakat, az állandó munkás nem gyomlálta a kikelt magoncokat. Ott veszték a dudvában. A hol pedig gyomlálták, a kezelő nem ültette át, hanem ha már akkorára nőtt egyik-másik, beoltotta ott helyben a magágyban. Nőtt a csemete, mint Isten engedte nyesekés nélkül. A mikor elég nagyra nőtt, a szabálytalanul nőtt árva csemetét kiásták. Gyökérkoronája nem volt. A mélyre hatolt vastag karó gyökerét el kellett vágni. Hasztalan fáradtak a kiásásával és elültetésével, nem lehetett abból termőfa soha.

A 60-as évek vége felé édes anyám Orbán Balázs bátyámmal vissza jött Székelylengyelfalvára az anyagi ügyek rendezése végett. Magam pedig miután még tanulmányaimat az egyetemen nem végeztem volt be, édes atyámmal külföldön maradtam.

1860-ban tanulmányaimat befejezve, én is haza jöttem Lengyelfalvára, hogy édes anyámnak a birtok-beruházásoknál és a gazdaság folytatásában segédkezzem.

Édes atyám továbbra is Konstantinápolyban maradt, hogy édes anyám örökségét értékesítse. Azonban ez nem sikerült, mert 1865-ben az a nagy tűzvész, melynek 25,000 ház lett a martaléka, elpusztította édes anyám házait is.

Ezután édes atyám hajléktalan és jövedelem nélkül maradván, szintén haza utazott Székelylengyelfalvára. Itt 92 éves korában elhalt. Tetemei a székelylengyelfalvi családi sírkertben nyugszanak.

A konstantinápolyi tűzvész után, a török állam fővárosa utcáit szabályozta. A keskeny utcák helyett szép utakat létesített. E célból az édes anyám örökségét képező telkeket az utcák szélesítésére és középületek emelésére elfoglalta.

A hol kiültették is a magágyakból, csak évek után, mikor már párosítás, hasítás vagy héjj alá oltással nemesíthetőnek gondoltán, jó nagy része kiszáradt. A nemesítés vagy nem fogamzott, vagy talán ha fogamzott is, a kezelést nem értő állandó munkás kapálás alkalmával részben letörte, részben megsértette.

Igy folytatva több éven át, lett egy-egy elvényt csutak, a mit ki kellett dobni. Az esetlegesen felnőtt is — szabályszerű nyesegetés hiányában — idomtalan.

Ilyennek láttam igen sok faiskolát; jöllehet a gazdaközönség keresi és drága áron megveszi a gyümölcsfa csemetéket, hogy elültethesse, mert látja, hogy keresik és jó áron megveszik a gyümölcskereskedők a termést.

A jelen év tavaszán 6 hetet töltöttem Csehországban.

A Handstrasse és Bezierkstrasse mindenütt gyümölcsfákkal van szegélyezve ott. Kertekben, mezőkön dúd virágzásban állottak a különböző fajú gyümölcsfák. Az iskolák mellett gondosan kezelt faiskolákat láttam. Sok gyümölcsöt termelnek s mégis Karlsbadban az üzletek katalógusában 1914-ik évi termésből gyönyörű almákat láttam. Ausztráliából hozták hosszú tengeri és szárazföldi uton át, hol most már tél van s így ősz volt ott, mikor nálunk tavasz.

Pár év előtt Bécsben, sőt évekkel ezelőtt Miskolczon is láttam Kanadából hozott almát az üzletekben, Észak-Amerikában akkor van nyár, mikor itt nálunk s így ha elegendő mennyiséget kaptak volna a kereskedők hazánkban, nem kényszerültek volna más világrészről hozatni.

Miután pedig Törökország ezért szülőimnek semmi kárpótlást nem adott, örökségünkben jogtalanul gazdagodott.

Az elfoglalt telkek tulajdonosa, mint törvényes jogutód, jelenleg én vagyok. Az átruházási okmányok kezeim között vannak. Mindenképen tudom igazolni, hogy Törökország az én magán vagyonomat, mely legkevesebb egy millióra tehető, jogtalanul bitorolja.

Azonban a tűzvész már 48-49 évvel ezelőtt történt. Törökország most is háborút visel s főképp nincs, aki utána járjon a jelentékeny örökségem kikutatásának és megfelelő kárpótlás kieszközölésére.

Hogy később mikor Törökországban ismét békés viszonyok lesznek, vajjon sikerül-e majd nekem, avagy jogutódomnak a török államtól valamely méltányos kárpótlást kieszközölni, az még a jövő titka. De hogy feltétlenül megilletne, az már kétségtelen.

Ismerősei, jó barátai körében mindenki ajánlja a „Székelyország“-ot!

Maig is meg van nálam egy udvarhelymegyei faiskola felügyelőnek a levele, melyben egy községi faiskola ügyének elhanyagolása miatt hozzá írt levelemre válaszolt; irván, hogy figyelmeztette őt az illető kezelőt, de hasztalanul; nem akart tenni semmit s még gorombáskodik vele, a miért teendőire figyelmeztette. A végén is az illető helyett egy másik tanítóra kellett bízni a faiskola kezelését, de az sem kezelet jobban.

Törvényünk e tekintetben jó, csak nem hajtják végre az illető közegek. Földművelésügyi kormányunk is osztogat ki csemetéket és magoncokat. Sajnosan észleltem, hogy egy község faiskolájában néhány ezer darabot elültettek az állam által adományozott vadoncokból, de tovább nem gondozták. Mikor a fű ellepte, — lekaszálták...

Kényszeríteni kell az illetékes közegeknek a faiskolakezelőket, hogy magvakat vessenek annak idejében. A kikelt magoncokat gondozzák. Egy éves korukban átültessék és ne oltás, hanem szemzés által nemesítsék minél fiatalabb korban.

Most az ideje, hogy előkészítsék alvószemzésre a vadoncokat és augusztusban beszemezzék.

A nemesített csemetéket szabályosan nyesegezzék, hogy egészséges, szép törzsű és koronájú fákat kaphassanak gazdáink a községi faiskolákból s ne az államtól kolduljanak, vagy idegen vidékekről legyenek kényszerülve beszerezni drága áron, honnan sokszor nem azon fajt kapják a mit rendelték, sőt néha még azt sem, a mit jelez a rajta levő jelző táblácska.

A gyümölcs-termelés nagyon jó védelmező gazdasági ág. Székelyföldünk rendkívül alkalmas a gyümölcs termelésre.

Ráfér a székely népre is egy ilyen jó védelem. Használjuk ki területeinket. Munkáljunk, mert ellenségeink nem szunnyadnak s ha élhetetlenek maradunk, saját élhetetlenségünk miatt kerülnek fölibénk és kergetnek ki innen, őseinknek vérről szerzett és eddig megtartott földjéről. Fogaras, 1914. július 1.

Gagyí Samu.

Nyílt-tér.

Köszönetnyilvánítás.

Szeretett férjem Olasz Gyula elhalálozása alkalmával kifejezett szíves részvétért a ref. Kollegium Elöljáróságának, Tanári karának és Ifjúságának, valamint mind azon jóbarátoknak, kik a temetésen részt vettek, ez uton mondok hálás köszönetet.

Székelyudvarhely, 1914. július hó 8-án.

Özv. Olasz Gyuláné és családja.

Erdély védelme és a tanító

Megyaszi Mihály felsőcsernátoni ref. lelkész előadása a kézdi áll. tanítók közgyűlésén.
(4. folyt. és vége.)

Nincs időnk? Dehogynem! Gazdálkodunk nem szükséges; ivászat és kártyagyakorlatokat végezni még kevésbé szabad. Sőt ez öli meg nemcsak társadalmi, de iskolai munkánkat is.

Nincs is pénz e kapcsolatok létesítésére? Az E. M. K. E. ingyen fogad tagjai sorába; a többi testület lapot küld a tagdíj ellenében. Azt pedig egy kis türelemmel a rendelt magvak stb. után szedett közvetítési díjból, Gazd. Bizt. Szöv. elvállalt képviselői jutalékából, vetített képekkel kísért előadásokból, no meg az atyafiak is fizetnek némi tagdíjat, elő lehet teremteni.

Ebben a dicső emberbaráti, a szegény, elnyomott lengyel testvérek által is nagy erővel és reménységgel folytatott hazafias munkában pedig a tanítónak is részt kérhetnek. Mihozzánk nem az illik, hogy finnyás előkelőséggel a legújabb divatokat kutassuk, sem az, hogy tekintetes asszony, vagy ép nagysága titulust követeljünk, de a „tanító néni” igazán nemes tartalmu jószágos névvel megelégedve, azzal a mélyen érző, finom, de szívós lélekkel, mely a nő sajátja, kötelesség ékeskedni, környezetét jótékonyan befolyásolni, buzdítani, ha kell fékezni is.

Vezére is van már e téren a tanítónak. Pozsonymegye Uször községe áldja nevét, követi tanácsát Schvöcger Etelkának. Egyéniségét jellemzi már működése, a 37 házszám dacára megalkotott Népház, maga fölavató ünnepély diszes közönsége, de mindennek fölött bemutatott arcképe. Nem fényes toilette, 7 emeletes kalap, de sima haj, egyszerű blúz, jószágos tekintet látható rajt. És itt van a fürgé járásu, eleven eszű, ép oly egyszerű, fáradhatatlan Kamenyickynk.

No! s az ilyenek nem rontják, méltelyezik környezetüket cigányos füstöléssel, mert arra rá sem érnek. Kezük alul ritkán kerül ki oly cseléd, ki 72 korona évi béréből 12 koronás cipellőt, nádlis harisnyát vásárol. Nem terjesztnek maguk körül elégedetlenséget azzal folytonos a panasszal, hogy fizetésükből nem jönnek ki.

Iszonyat rágondolni is, hogy naponta 5 millió korona megy ki házáinkból idegen ipari cikkekért, luxus, tárgyakért, az-után meg a nép szavával, ezrével rohan, ömlik, hej mert mi csak urizálunk, idegen bálványt imádunk, fölös energiánkat társadalmi, nem ritkán vallási keserű küzdelmekre pocsékoljuk el, mikor pedig fölébredünk: sirunk és államségély után kiáltozunk.

Széplelkű honleányok a takarékos egyszerűség terjesztésével kimondhatatlan szolgálatot tehetnek a hazai iparnak, fölébreszthetik az öntevékenységekben rejlő hatalmas, mindent pótoló életerőt. Legyünk hát e munkában mindnyájan erősek, bátrak, egyenesek és őszinték.

Mondjanak gorombának, csak su nyinak ne. Kiáltanak bá ganak, se baj. Boldogok a lelki szegények (Mát. 5. 3.), mert övék a mennyek országa, még pedig már e földi életben, nyugodt öntudatuk boldogan ragyogó verőfényében. Terjesszünk magunk körül tiszta valláserkölcsei felfogást, magyar nemzeti faji öntudatot, kulturát, gazdasági tudást! E jelben győzünk s tarthatjuk meg Erdélyt.

Még egyetlen adatot!

Erdélyben 29 város és 2323 falu van. Ott 350,000 lélek, itten ép 6 annyi nép lakik. Amott a magyarság 60 százalék, falun csak fele. Itni, olvasni s azonkívül magyarul is tud: városban 80 százalék, falun 39 százalék, tehát míg a nemzetiségek falun csak 9 százalék, addig városban 20 százalék sajátítja el az írást, olvasást s azzal együtt a magyarul tudást is.

Mit beszél e néhány számadat? Azt hogy a városi küzdőterek megtartásával a csata a falvakon fog eldőlni és annak kimentele attól függ, hogy sikerül-e a városihoz hasonló kulturát, gazdasági életet bevinni, mert hisz ennek vonzó, áthasonító nagy erejében van nekünk hatalmas fegyverünk. *Falvainkat modernizáljuk s Erdély mentve van!*

Zárom előadásomat. Tisztelettel kérem a javaslataimat elfogadni s tárgyalás anyagául napirenden tartani szíveskedjék:

1. Gyűlés megvívandó nehéz harcokra tekintettel óhajtja a tanító és lelkészképzés szintjének további emelését különösen gyakorlati irányban és hogy mód kerestessék arra, hogy csakis hivatásuk szentségét komolyan átérző egyének léphessenek e pályára.

2. Kivánjuk a teljes államosítást, az egységes magyar nemzeti eszme kizárólagos uralmát.

3. Az iskolakerülő eljárása minősítettessék kihágásnak és a törvényhozás ruhazza fel a tanítót családapai joggal, melynek esetleges fegyelmező tüzásait a tanító-kamarák ellensúlyozzák.

4. Az állam haladéktalanul térjen át költségvetésében új alapokra, az orosz cár legújabb ukáza szerint is: „lehetetlen állapot lévén, hogy a kincstár jövedelme az alattvalók szellemi és termelő energiájának romjain, az alkoholon — nyugodjék.” Kivánjuk a korcsmák 36 órák zárvatartását (szombattól — hétfőig); az alkohol és önzés kezdő melegágyaira, zugmultságokra felhívja a közigazgatás figyelmét és kéri, hogy ezentul engedély csakis a gondnokság ellenjegyzésére adassék. A nép testi ereje, egészsége épségben tartása

okából az alkohol teljes megszorítása mellett kéri a hus- és boradóeltörleszt, minden 3 km. körzeteken belül orvos és gyógyszerár beállítását, mivel az országos átlag 12 százalék, a nemzetiségek 8-65 százalék, a Székelyföld 8-52 százalék, átlagos szaporodása e tisztán magyar vármegyében csupán 5-86 százalék.

5. Erdélyi nemzetiségeink és moldvai magyar testvéreinkre teljesen azonos eljárást kérünk.

6. Minden iskolában alakuljon iskolai takarékpénztár, mely takarékos szellemet terjeszen és a magyar szármaláng lelkesedéssel szemben azon türelemre szoktasson, hogy a porszemből sziklák fölépülését is türelemmel kívárja.

7. Gazdaköröket, szövetkezeteket a tanítói működés természetes kiegészítésének tekintik.

8. Erdély visszahódítása nagy munkájában az Emkét s annak népies alakját; a Magyar Nemzeti Népszövetséget a legfőbb vezértényezőnek tekintik s az Emke a 2. pont alatt kért államosítás útján különösen is felszabadítandó az iskolák-óvók fentartása alul s oly bő államségéllyel látandó el, hogy minden irányban kiterjesztett és egységesen irányított fölvonulásait, mozdulatait a legnagyobb erővel végezhesse.

9. Járáskör az Emkében fizetési tagul belép, a tanítóknak is egyenként ajánlja a legalább is díjmentes jelentkezést; a női nem körül végzendő szerves munkára a tanítónak felkéri Sorozatos téli előadásokat szükségesnek tartja és az Orsz. Közműv. Tanácstól a jelenlegieknek népesebb és használhatóbb „Felolvasások”-at kér; előadások kísérése végett vetítő gépet szerez be és megfelelő ügyrend szerint díjazás mellett a járáskör iskoláinak használatra kiadja.

10. Háromszékvármegyének Erdély védelme tárgyában kiküldött 21 es bizottságát üdvözli, állandósítását óhajtja.

M. T. Közgyűlés.

Nagyobb igyekezettel, sem mint erővel törekedtem feladatom megoldására

Szavaimat vegyék azzal a szeretettel, melyből azok fakadnak.

Uj honfoglalásra kell indulnunk.

Ne feledjük: a harc sikere nemcsak a vezérektől, de a közkatonáktól is függ.

Áldott legyen, ki abban részt vesz!

Kajszinbarackot

(válogatott szépet) 50 kilós kosárban 2 K 50 fillérért, 10 kosárral vasúton 20 koronáért szállít: LŐRINCZY LÁSZLÓ gyógyszerész Békéscsaba Sz—g.

SZÉKELY GAZDA.

Akadémiai tanács a gazdának.

A kolozsvári gazdasági akadémián gazdasági tanácsadó bizottság alakult. E bizottság minden, a mezőgazdaság körébe vágó kérdésre ingyenesen és a legnagyobb készséggel szolgál felvilágosítással: Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda aranyos- és Udvarhelyvármegyék gazda közönségének. Aki a tanácsadó bizottság véleményét és működését igénybe venni hajlja, a kolozsvári gazdasági akadémia igazgató-ágától kell forduljon. Beadványában kívánatait részletesen ismerteti s amennyiben az ügy elintézése helyszíni vizsgálatot tesz szükségessé, megjelöli a szemle óhajtott idejét, valamint az utazás módjait. Peres ügyekben szál véleményét nem adnak.

AZ IDEI TERMÉS.

Megint elérkeztünk az aratáshoz. Egy évi munkánk gyümölcsét hordjuk most egybe, hogy azzal gazdaságunk pénzügyi szükségletét fedezzük ismét egy évig. Sajnos az idei termés nem igen fogja fedezni minden gazdának egy évi pénzügyi szükségletét, mert termésünk olyan gyenge, a minő már régen volt.

Magyarország termésátlagai — sajnos — nem előre haladnak, hanem vissza felé fejlődnek. Oda jutunk már, hogy Ausztria, ez az ipari állam, sokkalta nagyobb terméseket mutat fel és termésátlagai rohamosan emelkednek, a miénk ellenben stagnál sőt visszafelé fejlődik. Ennek a körülménynek egyedüli oka az, hogy talajainkat nem trágyázzuk kellően. Hiszen az idén is mindazon gazdaságokban, amelyekben dusan szóktak istálló trágyázni s kat. holdként 200—300 kg. szuperfoszfátot is alkalmaztak, kitűnő termés volt. Lépten-nyomon látjuk és tapasztaljuk azt, hogy egy és ugyanazon határban a 200—300 kg. szuperfoszfátot is trágyázott földeken 10—18 mázsás termés van, a trágyázatlanokon pedig csak 4—5 mázsás. Olyan kirívóan volt ez a folyó évben észlelhető, hogy a vetésjelentéseiben még a földművelésügyi minisztérium is szükségesnek látta kiemelni, hogy nagy terméseket csak a szuperfoszfáttal trágyázott földek mutatnak.

Tehát nem az időjárástól függ első sorban a termés nagysága, különben lehetetlenség volna, hogy egy és ugyanazon határban 3 mázsás és 13 mázsás termések legyenek, hanem függ első sorban a talajban foglalt tápláló anyag mennyiségétől. **A ki jól trágyáz, annak soha sincs rossz termése; a ki rosszul trágyáz, annak soha sincs jó termése.**

Szívleljük meg hát egyszer ezt az arany igazságot; trágyázzuk földjeinket istálló trágyával, zöldtrágyával, s alkalmazzunk buza- és rozsvetéstünk alá 200—300 kg. szuperfosz-

fátot; különben Magyarország rövidesen oda jut, hogy dacára kitűnő földjeinek, saját kenyér-szükségletét sem tudja fedezni mint a hogy már a folyó évben is ezer és ezer wagon külföldi búzát kellett behoznunk, hogy mindennapi kenyér-szükségletünket fedezhessük.

Válasz

Kath. szülőknek „A kath. polgárság ébresztgetése” című cikkére.

Anélkül, hogy precedenset kívánnék alkotni arra, hogy híveim hírlapilag kezdjenek velem beszélni, akit otthonomban és a templomban bármikor megtalálhatnak, az ügy iránti tekintetből válaszolok annak a kath. szülőknek, aki a „Székelyország” f. évi 27. számában szóba hozott.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy a római kath. elemi fiúiskolától kiadott értesítőt nem láttam, hogy abban mi van? nem tudom és így ahhoz nem is szólhatok.

Ami az iskola elhelyezését illeti, az kétségtelen, hogy a kívánalmaknak nem megfelelő; nem egyszerűen kíváncsi, hanem egyenesen szükséges arról másképpen gondoskodni, de az iskola ügyét az egyházhatóság újabb határozattal a Szentferenc-rendnek a kezébe tevén, a továbbiak a rendhez tartoznak. Hogy az elhelyezés és a további fejlesztés művébe a kath. hívek bevonhatók-e? és mennyiben vonhatók be? ez oly kérdés, ami nem itt, hanem az egyházközséggel tárgyalható annak rendje és módja szerint.

A fizetésre vonatkozólag úgy tudom, hogy az erd. rk. el. isk. alaptól 4 tanító részére van fizetés rendszerezve, de zmi ma még megközelítőleg sem elég.

Ide tehát mindkét címmel annyi pénzre volna szükség, amire a kath. hívek pótdója nem elég.

A törvényszerint szedhető 5 százalék iskolai pótdótot és a 3 százalék kisdóvodai pótdótot a kath. egyházközség átengedte a városnak. Hogy mikor? annak nem volt időm utánajárni, de ezt tudni ide talán nem is szükséges. Hogy jól tette-e vagy nem? előtört lehet véleménye bárkinek, azonban a véleményalkotásra befolyással lehetnek a következők:

A városnak költségvetése szerint befolyó összesen 5 százalék iskolai pótdótból 5309 K 15 f. a 3 százalék kisdóvodai pótdótból 3221 K 49 f. Hogy ezekből mennyi foly be a kath. hívektől? azt nem tudom; mindenestre a lakosság adójának aránya szerint. Hogy ha az iskolák nem részesülnének államsegélyben, azok a pótdók jól fognának rajtuk. De mert a fiú- és leányiskola s a kisdóvoda is kap államsegélyt és mindenik annyi államsegélyt kap, ami az alapfizetést kiegészíti a tör-

vényben megállapított fizetésig; kérvény van a következtetés, hogy ha az iskolai pótdótot az iskolák kapnák, annival kevesebb államsegélyben részesítenének. És mert a pótdótot a város is csak nagy nehézséggel tudja beszélni, ez az egyházközség még nehezebb lenne. Erre elég példa a kepe beszédese.

Kath. szülő ezt az ügyet felszínen akarja tartani mindaddig, amíg eredményt fog tapasztalni. Teheti, mert hiszen jószándék vezérrel. Csak hogy valószínűleg az eredmény: sok idő multával fogja tapasztalni. Azt azonban az én jóakaratu híveimtől szeretettel kérem, hogy valahogy úgy intézze a dolgot, hogy nekem ne kelljen erről többet az újságban írni.

Pál István, plebanus.

Székely-mentés

Ezt a történetet a Székelyföldön minél szélesebb körben érdemes lenne terjeszteni, mert a dolog nem szégyen — itthon sem. Az urfiskodásnak pedig már befellegzett, ha élni akarunk... Íme a tanulságos történet:

Áron a Dráván.

A valódi székely testvéri szeretet nyilvánul meg az Áron esetében is. Jogot végez a hatalmas testű székely fiú Budapesten, de két rossztermésű év után otthon annyira nagy volt a nyomorúság, hogy már a tavaszon semmi segélyt sem küldhettek a fiúnak. Áron beszomorkodott a Budapesten élő székely Péterfy asztaltársasághoz, hol Péterfy bácsinak panaszolta el a baját, vagyis „a vándor bot beszélt a koldus tarsznyával”, mert ezek a székelyek mind szegények. Mint rendesen, most is találtak utat-módot a segítségre.

— Te Áron! — kezdi a furfangos góbé — te jó erős vagy?

— Már én osztán nem igen félek senkitől.

— Hát a munkától?

— Én osztán attól sem. Csak tanulhatnék.

A következő héten, mikor összejöttek a Péterfyisták, már megvolt a hadi terv. Az asztaltársaság pénztárosa: Pap Sándor a Magyar Folyán és Tengerhajózásnál van. Azt ajánlotta, hogy ő betesz Áront a dunai teherhajóhoz matróznak. Napi 2-70 koronát kap. Dolgozni is kell, de ha elindulnak, hát jól tanulhat a teherhajó farán.

Igy került Áron a Dunára, innen a Drávára. És alig két hét múlva már gyönyörű köszönő levelet küldött a székely testvéreknek, mert igen pompásan lehet ám tanulni a Dráván, mikor a hajó lassan uszik a vizen. Áron szeptemberben úgy fog kollokválni, mint a parancsolat. Azóta még kettőt csalt a góbék közül az uszályhajóra.

Hát így segítenek a bajon a szegény góbék.

A csikszeredai dalosok zászlója.

Múlt vasárnap, július 5-én bensőséges szép ünnepe volt Csikszereda közönségének. Gróf Majláth erdélyi püspök legfőbb támogatásával, ekkor szentelték fel az ottani dalegylet új zászlóját.

Az ünnepet a zászlóanyai tiszt P. Mikó Ilona, Gyálóky Sándorné és Fejér Sándorné töltötték be; fővédnökök voltak Mikó Bálint v. b. t. nyugalmazott főispán Gyálóky Sándor főispán és Fejér Sándor alispán, míg a 33-tagú védnöki karban a megye egyházi és világi előkelőségei foglaltak helyet. A zászlószentelés egyházi aktusát a püspök megbízásából Ecóthy Gyula kanonok végezte, aki lélekemelő beszédben emelte ki a zászló becsületének gyönyörű értelmét s úgy mutatott rá arra a fenséges hivatásra, mely a zászló alatt tömörült dalosegyletre a magyar közművelődés és a székely társadalmi élet regenerációja érdekében egyaránt ráháramlik.

Ezután ünnepies közgyűlés következett, melyen Dr. Uffalusi Jenő polgármester, a dalegylet elnöke méltatta a nap jelentőségét, azután Dr. Fejér Sándorné zászlóanyai adta át a koszorús lányok összes seregétől környezve a nehéz szövésű, művésziessen himzett zászlót a dalegyletnek.

Ugy az egyházi aktus, mint a díszközgyűlés folyamán az ünnepítő dalegylet Orbán Mihály karnagy vezetésével remek alkalmi darabot adott elő megható és gyönyörű kidolgozással.

Az ünnepen a Magyar Dalos Szövetség és a Brassói Magyar Dalárda képviselőin kívül a Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet is hét tagu küldöttséggel képviseltette magát. Ez a küldöttségi képviselő a csikszeredaiaknak különösen jól esett, s pompás fogadtatásban és az ünnepségek során is kitűnő figyelemben részesítették az udvarhelyieket.

Beható megbeszélés alá került ez alkalommal a székelyudvarhelyi országos dalosünnep ügye is és úgy a csikszeredai dalárda, mint Csikvármegye közéletének több jeles szereplője igen lelkesülten jelentette be az ünnepen való részvételét.

Az ünnepségeket közös ebéd fejezte be, amelyen Uffalusi polgármester szíves szavakkal köszöntötte a vendégeket, amire Dr. Pál Árpád, Udvarhelyvármegye főjegyzője és Zsigmond Ferenc kolozsvári tanítóképezdei tanár adott választ, a csikszeredai dalegylet pedig több hatóságos műdallal szerepelt.

A páros legforgalmasabb pontján eladó ház!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 11 szám alatti ház eladó. Értekezhetni ugyanott.

2-3

HIREK.

— **Szíves kérelem.** A „Székelyország” összes olvasóit őszinte szeretettel arra kérjük, hogy e lap minél szélesebb körben való terjesztésére egy pár jó szót, esetleg baráti levelezéseiknél néhány ajánló hirdetési megbízásaikkal tegyék lehetővé, hogy a Székelyföld vármegyéit érdeklő szellemi kincseket összehordhassuk s azoknak illetékes helyükön (rvényt) szerezhessünk. Ehhez kérjük a hazafias támogatást.

— Udvarhelyvármegye részvétele.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága Ugron János főispán elnöklésével tegnap rendkívüli közgyűlést tartott és a trónörökös-pár végzetes halála felett érzett részvétét tegyzőkönyvben öröklítette meg. Ezt megelőzőleg d. e. 9 és 10 órakor a plebánia templomban gyászmise és a ref. templomban szintén istentisztelet volt, amelyeken az összes hatóságok s testületek résztvettek.

— **Petőfi-ünnepély.** A segesvári magyar polgári kör hazafias lelkesedéssel készül ez évben is megünnepelni Petőfi Sándor nemzeti nagy költőnk s hős társai halálának évfordulóját augusztus hó 2-án Fehéregyházán és Segesváron. Az ünnepségekre elsőrangú szónokokat kért fel a vezetőség s nem kis jelentőségű dolog, hogy megnyerte Fényes Annuskát a Király Színház hírneves gyermek-primadonnáját, ki a segesvári estélyen két programot pontot vállalt. A hazafias ünnepély 3 részből fog állani: I. Reggel 8 órakor a fehéregyházai honvéd emléknél, II. d. e. 11 órakor Segesváron a Petőfi-szobornál és III. este 8 órakor Segesváron a városháza nagy termében. A vidéki egyesületek, községek s ezekben a hazafias polgárság ez uton is felhivatik a kegyeletes ünnepélyeken való részvételre. Legyen a zarándokolásnak szent helye a vérelöntözött csatatér. Jöjjön el emlékezni, lelkesedni minden igaz hazafi!

— **Tordá páros** közönsége impozáns módon gyászolt a trónörökös-pár tragikus halála hírére. Hódolatteljes részvét táviratot küldött a királyhoz is. A kabinet-irodától Zilahy Sebess Andor polgármesterhez távirat érkezett, amelyben ő felsége nevében köszönetet mondanak a város részvéteért.

— **Aranylakodalom.** Vasárnap igen szép és ritka ünnepe volt Tamás József csikszeredai birtokosnak és nejének. Házaságuk 50 éves fordulójára alkalmából frigyüket Dr. Szekeres József plebános a román. kath. templomban megáldotta és gyönyörű beszédet intézett a nagyszámu rokonság és ismerősök által szeretettel körül vett öreg házaspárhoz.

— **Barabás Márton** csikszeredai román. kath. segédlelkész az er-

délyi püspök az udvarhelymegyei Kápolnásfaluba plebánosnak nevezte ki

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Sági Tamás sepsiszentgyörgyi tanítóképzőintézet tanárt a VIII. Kiss János és Ferenczi István székelykereszturi tanítóképzőintézet tanárokat a IX. Berzátzy László okleveles zenetanárt és Popity Károly székelykereszturi tanítóképzőintézet tanárt a X. fizetési osztályba nevezte ki.

— **Eljegyzés.** Nagyalambfalvi Teleky Flórá, néh. Feleky Miklós lőrneves székely színművésznök unokáját, Feleky Pál volt székelyudvarhelyi rendőralkapitány leányát Zinhaber Nándor eljegyezte Budapesten.

— **Az E. M. K. E. gyűlése Budapesten.** Az E. M. K. E. budapesti tagjai látogatott és lelkes kedvben lefolyt gyűlést tartottak. A gyűlést Bély Ákos gróf elnök vezette és Sándor József tiszteletbeli alelnök ismertette azokat a veszedelmeket, melyek Erdélyt fenyegetik. Szavaira a jelenlevők Apponyi Albert gróf, Bárczy István polgármester és Dessewffy Aurél gróf díszelnöksége, Bethlen István gróf képviselő, Vigyázó Ferenc gróf és Molnár Viktor volt államtitkár elnöksége, valamint Adreics János miniszteri tanácsos ügyvezető-elnöksége alatt kimondták az újjáalakulást. A közgyűlés határozatainak legfontosabbja a Budapesten létesítendő főiskola finanszírozásának kérdésére vonatkozott s kimondták, hogy az első azonnal létesítendő feladatokat, hogy abban a Magyarországgal szimpatizáló európai államok tanulói és a Műegyetemre, állatorvosi tanintézetbe felmenő erdélyi és szomszédos csángó tanulók nyerjenek elhelyezést. Miután e nagyfontosságú intézet már most létesül, kimondták, hogy az ügyvezető-elnöknek rögtön jelentkezni lehet. A közgyűlés után, melyet az őszön a Vigadóban tartandó ünnepies nagy közgyűlés fog követni, az új választmány tartotta ülését. Elhatározta a választmány, hogy Budapest minden kerületében egy nagyrangú hőgy elnöklésével újjászervezik a budapesti választmányokat. A gyűlésen nagyhatást keltett Ahmed Hikmet bég budapesti török főkonzul levele, a ki a létesítendő főiskolai kollégiumhoz megígérte kormánya teljes támogatását.

— **Árpádka.** Verőfényes, gyönyörű napsugár ragyogott. Az áldást fakasztó meleg mindent éltetett. Mindent. Csak épen Árpádka szunyadozott; az ő szempilláira nehezedett reá a halál-tusa; őtet a legforróbb napsugár s az annál is forróbb édes szülői szeretet sem tudta felmelegíteni, az életnek megtartani. A halál, ez a szívtelen véget — mint a kertben pompázó rózsatörő a rejtett szirma bimbót lemetszi valamely gondatlan kéz — elszakította szerető szülői kebléről legféltettebb kincsüket. Árpádka II. el. isk. tanu,

follyó hó 8 án reggel 8 órakor elköltözött; ártatlan, szép lelkét visszaad a teremő Urának, Istenének, hogy örökre fájó sebet üssön szeretői szívében. A bánatos szülők — Embery Árpád román. kath. főgimn. tanár, v. orsz. képviselő és neje Boros Gizella mélyszégyes fájdalomában mi is részvétet osztunk.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pálmai Lenke sepsiszentgyörgyi áll. el. népisk. tanítóképzőintézet igazgatót jelen minőségében a kolozsvári, Zala István székelykereszturi tanítóképzőint. tanárt a losonci, Kovács Ábel losonci tanítóképzőint. tanárt a székelykereszturi, Mihalik József székelykereszturi tanítóképzőint. tanárt a kiskunfélegyházi tanítóképzőint. intézetbe áthelyezte.

— **Színészet.** Heves Béla színársulata nagyrészt Marosvásárhelyt hagyta egyetlen fillér nélkül. A színész egyesület és az állam 3000 korona segélyt adott. Erre harmincan vannak. Jut belőle tehát egynek 100 korona. De mikor a legifjabb kőristának is van 120 korona koszt és lakás hátráléka!... Székelyudvarhely város engedélyét az októberi szezonra Hidasy Kálmán színigazgató kéri, aki Dr. Márfly társulatát vette át. A szezon október 10-től november 14-ig tartana. Hidasy előbb titkára volt a társulatnak s az engedélyt — előre láthatólag — meg fogja kapni.

— A kicsi góbék kukoricája.

A Székelyföldről háromszáznál többen pályáztak a budapesti „Péterfy-asztaltársaság” aranyaira a kicsi góbék. A kukorica-termelési verseny két esztendei szomorú sorsa az idén megváltozott végre. Az írják a kicsi góbék a pályázaton résztvevő székely fiúk, hogy a termés csoda szép. Három évi munka után az idén végre megmutatja a termelési kísérlet, hogy melyik vidékre, mely fajta kukorica felel meg, mert hiszen nem mulatságból rendezik a termelési versenyt, hanem abból a célból, hogy a megfelelő jobb fajtát, bővebb termő felét megtalálják és kitapasztalják. Értékesítésünk szerint — Péterfy Tamás, a kukorica-termelési verseny rendezője és vezetője, augusztus hóban személyesen meglátogatja a versenyzőket. Így a székelység anyavárosába is betekint Székelyudvarhelyt Gyerkes Mihály igazgató-tanító vezeti a kísérleteket.

— **Kirendelés.** Az igazságügyi miniszter Dr. Szabó Zoltán székelykereszturi járásbíróági jegyzőt ugyanoda ügyészégi megbízotti állandó helyettesnek rendelte ki.

— **A pénzügyi tisztoiselnök** e hó 19-től augusztus 20-ig tanfolyamot tartanak Keszthelyen. A szaktanfolyam rendezésében az erdélyrészi, a háromszék megyei, a székelyföldi pénzügyi tisztoiselnökök egyesületei is részt vesznek.

— **Egész éjjel-nappali telefonszolgálat** lesz Marosvásárhelyt. A Székelyföld többi városai megyeszékhelyei pedig — Csikvármegye kivételével, hol Fejér Sándor alispán

érdemes munkásságából az összes körjegyzőségek be vannak kapcsolva — saját megyéjük területén még korlátozott nappali szolgálat idejében sem beszélhetnek. A faluk el vannak zárva a központjuktól, mert a kultúra egyik legfontosabb eszköze: a telefont nélkülözni kénytelenek. Egy kis jóakarattal, szélesebb látókörű tevékenységgel bizony lehetne segíteni e maradiságon is.

— **A keresk. ügynökök egyesülete** Varosban megalakult. Magbízható képviselők ajánlására és információk nyújtására kész Bővebb tájékoztatást a székelyföldi keresk. és iparkamara nyújt Marosvásárhelyt.

20-adik évfolyam. 20-adik évfolyam

SZÉKELYORSZÁG

(„Székely-Udvarhely”)

Csik-, Háromszék-, Maroslorda-, Torda-aranyos- és Udvarhely- vármegyék pártoktól független, székely érdekű újsága a székelység előharcosa. Szerkeszti s kiadja BETEGH PÁL laptulajdonos. Előfizetési ára egész évre 10 K. félévre 5 K. negyedévre 2 K. 50 fillér.

E nap

Szerda,
július hó

1

Theodorik

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, sieszen azt megújítani, hogy a „Székelyország” b. címere ezután pontosan érkezzen testvéri törekvés alapján, a nemzet-

fontartó elem boldogulásának forrásait feltárni, felszínen tartani a múlt, jelen és jövő tárgyilagossá, politikától mentes, szigorúan igazságos, szeretetteljes latolgatásával — Aki igaz székely, aki magyar, részt kell vegyen e nemzetet védő nagy munkából!

Mutatóányszámot bárhova küld a „Székelyország” kiadóhivatala Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon st. 15.

— **Az egyházi kötött birtokok kérdése.** A Szociálpolitikai Szemle 1000 K pályadíjjal pályázatot hirdetett olyan népszerűen megírt tudományos munkára, mely az egyházi kötött birtokok szerepét Magyarországon közgazdasági, szociális, politikai, művelődési és jogi szempontból tárgyalja és a kérdés gyakorlati megoldásának útját is megjelöli. Pályázati határidő 1914. december 31.

— **A tiltott kivándorlás előmozdítása.** Felmerült esetből kifolyóan mondotta ki 3537/1914 B. szám alatt a Kuria, hogy aki az idegen kivándorlónak éjjeli szállást ad s szolgájanak a lejárát előtt kiadja bérét, hogy ez Amerikába mehessen, tiltott kivándorlás előmozdításának vétségében bünteség.

— **Egy kiló watt** = ezer watt; egy hektó watt annyi, mint száz watt. Székelyudvarhelyt tehát egy hektó watt, vagyis 100 watt villamos áramért a világításnál 6 fillért és az ipari üzemeknél 3 fillért fizetünk.

Betegh Pál
Felső-Orsolya

— **Valóságos égháború** re-meglepte meg az öreg földet e hó 8-án Székelyudvarhelyt és környékén. A napircnden levő futózáporok jéggel vegyes felhőszakadások között, ez a szeredai vihar volt mostanában a legerősebb. Este 9–10 óra között irtózatos robajjal cikázott a villám, mely a szomszédos Székelybetlenfalván *Bokor József* és *Balázs Mózes* egymás mellett levő csűrét lángba borította. A székelyudvarhelyi önkéntes tűzoltók is *Csillag József* alparancsnokkal élükön kivonultak s egész emberáradat rohant az égboltot messzire megvilágító tüzeset színhelye felé. A székelyudvarhelyi katonaság, csendőrség, rendőrség is rövidesen megjelent. A katonaságot *Amberbóy Árpád* zászlós vezette. Ugy 11 óra körül a tüzet sikerült lokalizálni és tovább terjedését megakadályozni.

— **Polgárok gyűlése.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező-egylet vasárnap délután tartotta meg évi rendes közgyűlését, melyen az elmúlt év eseményeiről beszámolva, a jövő, vagyis a már folyó évi költségvetést fogadták el. Az egyes tisztviselőknek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Majd *Dr. Kaszay István* elnöklésével az új tisztviselői kart és választmányt alakították meg. Az egylet elnöke *Csillag József*, titkára *Benedek Géza* lett, kik már évek óta szolgálják a polgárság ez egyetlen összekötő kapcsolatában a közügyet.

— **Tanítóegyletek közgyűlése** Az erdélyi r. kath. tanítóegyesületek szövetsége idei közgyűlését e hó 7-én Csíkszeredában a róm. kath. főgimnázium tornacsarnokában tartotta meg élénk érdeklődés mellett. Az ünnepélyes *Veni Sanctet* *Dr. Kőrödy Péter* celebrálta és a gyűlés megnyitása előtt *Zsögön Zoltán* elnök meghatározó szavakban adott kifejezést annak a méltóságes részvételnek, melyet a trónörökös párt gyászos elhunytával az országot ért csapás fölött a tanítóság is érez. *Buzás János* főjegyző terjesztette erre előjelentését a szövetségnek és a kebelébe tartozó egyesületeknek múlt évi működéséről. A főjegyzői jelentés megemlékezik arról, hogy ugyszólván minden egyesület elítélte azokat a támadásokat, amelyek a hitvallásos iskolák ellen intézettek és megbélyegezte Székely Rákóczi gyalázó könyvét. *Szlávik Ferenc* alelnök a pénztárvizsgáló bizottság jelentését ismertette. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvére érkezett főpásztori válasz kapcsán az elnök indítványára a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel, hódoló tisztelettel üdvözölte *Mailáth* püspököt, aki nem jelenhetett meg az ideai gyűlésen. Majd az előadásokra tértek át. *Molnár Lázár* a kath. iskolák fejlődését abban látja, ha a tanítók magatartása mindenben kifogástalan s ha már az anyagi ellátásuk egyenlő lesz az államiakéval. *P. Lokody A.* Gergely székelyudvarhelyi szent-Ferenc-rendi szerzetes tanító a székely háziiparról

tartott igen értékes előadást, melyet a »Székelyország«-ban a szerző szíves-ségéből, közölni fogunk. *Szlávik Ferenc* főgimn. tanár pedig a népis-kola és a középiskola áthidalásának módjait ismertette. *Fischer Károly* a kísérleti pedagógia köréből mondott el tudományos dolgokat, végül *Pál Albert* a tanító társadalmi tevékenységéről értekezett. Itt említjük meg, hogy az espereskerületek kiküldöttjei *Dr. Kőrödy Péter* főtanfelügyelő einöklétével státusgyűlési képviselőkké *Simon Ádámot*, *Petres Józsefet*, *Gál Sándort* és *Fodor Istvánt* választották meg.

— **Marokkói tudósítónk.** A kereskedelemügyi miniszter a nemzetközi kereskedelemben jól ismert »Marokkó Magnesman Comp. r. t.« céget megbízta, hogy a Marokkóban felállított és jövőben is létesítendő fiókjainál és ügynökségeinél a m. kir. kereskedelmi múzeum levelezői teendőit lássa el. E cég Fiumében fiókot nyitott, amelynek igazgatója: *Reinaun J.* a hazai nagyobb és exportképes ipartelepeket személyesen fogja felkeresni.

— **A tej ára.** Ezelőtt kb. egy évvel, furcsaságot történt Székelyudvarhelyt. A hatóság elrendelte, hogy a tejet is literrel kell mérni, mert hát azt a törvény már régen előírja. Erre az egész vonalon kupa helyett literrel kezdték mérni a tejet, de olyan furfangosan, hogy az árából egyetlen fillért sem engedtek. Nagy volt a felzudulás — a fogyasztók részéről s szidták a hatóságot, mint a »bokrot«. De azért a tej árát ma is mindenki a régi mérték után fizeti. Szó volt, hogy a közfogyasztás érdekében az árakat majd szabályozni fogják. Azonban e téren semmi sem történt. Vajjon miért?

Felbétel az orosházi mezőgazdasági irányú polgári iskolába. Az orosházi m. kir. állami mezőgazdasági irányú hétszintű reform polgári iskolában a beíratkozások szeptember első napjától bezáróan szeptember ötödikéig tartanak. A polgári iskolába bármely foglalkozású szülők bátran küldhetik gyermekeiket. Mégis a termelő pályára készülő tanulók iskolája ez. A felsőbb osztályok benépesítését pedig az iskola elsősorban a kis- és középbirtokos, a vagyonosabb iparos és kereskedő szülőktől várja, vagyis azoktól, kiknek eltökélt szándékuk, hogy gyermekeik a VII. osztály elvégzése után visszatérjenek a mezőgazdasági, az ipari és kereskedői foglalkozáshoz. Akik bármely polgári iskolának, gimnáziumnak és reáliskolának negyedik osztályát elvégezték, minden különbözeti vizsgálat nélkül léphetnek a reform polgári iskola ötödik osztályába. A felsőbb osztályokba való felvételnél vizsgát kell tenni. Jelentkezéseket augusztus 15-ig fogad el az iskola igazgatósága és ott adnak bővebb fölvilágosítást is.

— **Vándor mintakiállítások a Keleten.** A székely kamara ismételtén felhívja a Keletre expor-

táló vagy exportálni kívánó cégek figyelmét, hogy a m. kir. kereskedelmi Múzeum keleti vándor mintakiállítására (Anatoliába, Szíriába és Palesztinába) folyó évi szeptember hó 19-ikén indul meg. Részletes tájékoztatást ad a kereskedelmi Múzeum export-osztálya (Budapest, V. Akadémia-u 3.)

A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjegylete

módosított alapszabályait a belügy-minisz. az igazság- és keresk. minisztériumok előzetes hozzájárulása után jóváhagyta. Ezt az alapszabályt az egylet központi választmányja július 5-én léptette életbe. Az alapszabályok szerint szervezett választott bíróság *Dr. Borsitzky Imre* kir. i. előtáblai bíró és *Dr. Karonolin Ernő* törvényszéki bíró, a munkásbiztosítási választott bíróság elnöke vezetésével működését azonnal megkezdte. A választott bíróságnak az egylet Budapest, VIII. József-utca 23. sz. székházában működő jegyzői irodájában a tagoknak esetleges szóbeli panaszai is minden hétfőn délután 4–6 órák között jegyzőkönyvileg fölvetetnek. Az alapszabályoknak a korhatárra és az illetékemelésre vonatkozó rendelkezései azonban csak 1914. augusztus 2-ikától kezdve lesznek megvalósítva; ettől a naptól kezdve az összes tagok az eddiginél heti tíz fillérrel magasabb tagsági díjat, vagyis 30, 34, illetve 40 fillér tagdíjat fizetnek hetenként. Az újonnan belépő tagokra olyan korhatár van megállapítva, hogy akik 40 éves életkorukig lépnek be, azok a 12, 14, illetve 17 korona teljes nyugdíjösszeg 70 százalékát kapják (évi 1 százalékos emelkedéssel) tíz évi tagsági idő eltelté után bekövetkező rokkantságuk esetén; ellenben akik a 40 éves korhatár betöltése után lépnek az egyletbe, azok 40 százalékos rokkantságélt kapnak (évi 2 százalékos emelkedéssel). Azok az állami, közhatósági és közüzemi alkalmaztak, akik alkalmazóiktól rendszeres nyugdíjra tarthatnak igényt: csupán 35 éves korukig vétetnek föl. Az egylet évi tízezer korona állami támogatásban részesül s jelenleg 179 ezer rendes fizető tagja, 545 fiókpénztára és 12.650.000 korona vagyona van. 1908. óta mostanig 4.120.000 koronát fizetett ki 2984 rokkant tag, 689 árva és számos özvegy segítésére.

Maros-Vásárhely sz. kir. város felsőbb leányiskolája és leánygymnasiuma.

Felbételi hirdetmény.

Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége által fenntartott s 1907 óta meglévő felsőbb leányiskola és leánygymnasium a következő 1914–1915 iskolai évben már az újonnan épült modern, nagyszerű iskolaépületben folytatja működését.

Az épület úgy páratlanul kiváló egészséges elhelyezése, mint kör-

nyékének szépsége, az épületnek cél szerű beosztása, felszerelése s architektonikus arányossága által nemcsak a város új épületei között, de messze vidékeken is a legszebbek között foglalhat helyet.

Az iskolával 80 tanulóra kényelmesen berendezett, megfelelő női igazgatással s felügyelettel ellátott internátus van összekapcsolva, mely első sorban a felsőbb leányiskolai és leánygymnasiumi tanulók teljes mértékű és megbízható elhelyezéséről és ellátásáról gondoskodik.

Az ellátás díja egész évre 600 K, a melyben a lakás, fűtés, világítás, tanári felügyelet, egészségügyi orvosi gondozás, ételmezés, mosás, fürdés, szóval mindaz benne foglaltatik, amit teljes ellátás névvel szokás jelölni. Ezenfelül az internátusban az iskolai tantervben foglalt idegen nyelvek tanulmányának ellenőrzése, illetve gyakorlására megfelelő képesítésű tanító- és nevelőnők vannak.

A zenét tanulók számára 6 rendes zeneterem zongorával, esetleg egyéb szükséges hangszerrel ellátva a gyakorlásra megfelelő alkalmat nyújt s ellenőrzésben részesül.

A felsőbb leányiskola tanulói 15 korona isk. beiratási díjat és évi 60 korona tandíjat fizetnek, a leánygymnasiuméi 15 korona beiratási és 100 korona tandíjat.

Az I. osztályba lépők az elemi népiskola IV. osztályának bizonyítványát, születési anyakönyvi kivonatát s oltási vagy újraoltási bizonyítványt kötelesek bemutatni. A többi osztályba lépők az előző osztály bizonyítványát s a jelzett okmányokat mutatják be. A polgári leányiskola IV. osztályából a fels. leányiskola V. osztályába, ugy szintén a leánygymnasium V. oszt. ba lépők felvételi vizsgálatot tesznek melynek mértékét az igazgató adja meg. A gym. felvételi vizsgálat díja az V. osztályra 20 korona.

Ugy az iskolába, mint az internátusba jelentkezők a szülő, gyám, vagy ennek megbízottja kíséretében f. é. június 24–25–26-án, július 1–2-án, augusztus 28–29–30-án személyesen jelentkezhetnek az igazgatóságnál. Tanácsosabb a június-július havi jelentkezés a felvételhez szükséges előkészület miatt. A rendes iskolai beiratás szeptember 1-4-ig tart.

Írásbeli jelentkezések — az okmányok beküldése mellett — az egész nyári szünet alatt, az igazgatóság címére küldött levélbe történnek, a melyre választ ad, előjegyzést elfogad és internátusi tájékoztatást küld az igazgatóság, a mely egyúttal minden hozzáintézett tudakozódásra készséggel szolgál utbaigazítással.

Címe: **A felsőbb leányiskola és leánygymnasium igazgatósága Maros-Vásárhelyt**

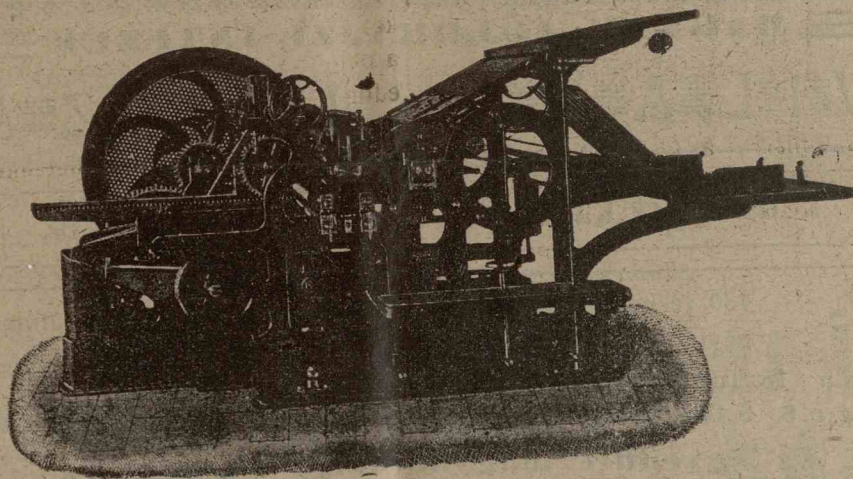
Nyomtatva és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt

Betegh Pál

villamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel
===== dúsan felszerelt =====

könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,

könyv- és újságkiadó vállalata
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár
===== számítással. =====

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, légrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

Vidéki megkeresésre azon-
nal vállal szol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.

Földbirtok-bérletek.

Akosfalván 100 hold szántó, belsőséggel, gazdasági épületekkel.

Imecsfalván 180 hold szántó, 280 hold erdei legelő belsőséggel; mindkettő butorral vagy a nélkül haszonbérbe adó.

Értekezhetni: Dr. Szendrey Gábor ügyvédnél Marosvásárhelyt, Eötvös József utca 15 sz. Telefon 240. — Telefon 240.

Téli szalámi 1 kilgr. 3 K 40 f
Hol?!

Gáspár Testvéreknél
Székelyudvarhelyt

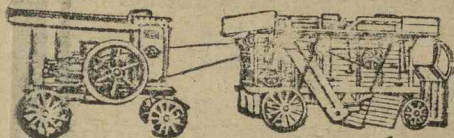
Eladó ház és telek.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 61. szám alatt levő épületes beltelek eladó. Bővebb felvilágosítást e lap kiadói iwatól látó lehet.

1-3

„A köztudatba ment át”
hogyan csak

KÁLLAI LAJOS
motorgyára

Budapest,

VI., Gyár-utca 28. sz.

szállítja teljes jótállással meletti
a leghíresebb motorcséplő-
készleteket

Saját érdekében kérjen minden gazda
disztribúciót, melyet ingyen és bér-
mentve küldünk.

**Több 1000 valódi Kál-
lai Lajos motoros csép-
lőkészlet** működik az ország
minden részében a legkitűnőbb
sikkerrel.

Javításmentes felőfedések és
falburkolások

Eternit

PALABOL

Csak akkor valódi
ha minden lapon
az
Eternit
törvényileg védett
szövevény dom-
bonyomásban
látható

ETERNIT-MŰVEK
HATCHEK LAJOS
BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT. 33.
GYÁR: NYERGESÚJFALU

KÉRJEN
MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Elárusító: RIEMER K. GUSZTÁV, SZÉKELYUDVARHELYT

MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET

VILÁGATLASSZ

SZERKESZTIK:

KOGUTOWICZ KÁROLY Dr. és LITKE AURÉL Dr.

130 térképlapja 100 fő és 210 mellékterképet tartalmaz,
névjegyzéke pedig több, mint 130,000 helynevet.

E mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek
meg a 8-8 térképet tartalmaznak.

Az egyedüli magyar nagy kézi atlasz,
mely a művelt közönség minden ilyen atlással szemben
támasztható igényét kielégíti.

Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel 50-
a füzetekhez való diszes felbörgyűjtőtoknak 10-
Megrendelhető a diszes felbörgyűjtő kiadás is (megjelenik
1914. októberben) 60-

Három korends havi részletfizetésre is kapható. Bővebb felvilágo-
sítást, prospektust, mintalapokat stb. küldenek a könyvkereskedők
vagy a kiadó Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság
Budapest, V. Rudolf-tér (Margithid, pesti hídfő.)

Aspirin
tabletták

! Tel és foglalkozás, rheumatizmus, influenza, stb. elismert
lajdalmosságtörvény: sokszor káros érdeket károsít
mennyelki utasoznak, hogy bizonyos valódi Aspirin
Egy 20 a 0,3 gram tablettát tartalmazza 1 kor-
Az Aspirin szó védjegyzett, tehát a törvények
szert, más egy nem jogosult készítményét
Aspirin névvel megnevezni.

Ujságpapíros kiló számára
(nagyobb vételnél kedvezme-
nyes ár) olcsón kapható a
„Székelyország” kiadóhivatalában
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Vasárnapi
Könyv
Kiadja az
Országos
Közművelődési
Tanács

Minden héten egy füzet jelenik meg.
A Vasárnapi Könyv tartalma:
Képek és életképek a munka, a tudás
a történet kiva ő egyen ségeiről.
Útleírás, földrajz, történet.
Ipar, technika- és természet-
tudomány. Fizikai és vegyeszeti is-
meretek, Az ipari talál-
mányok és újítások magya ázása A
modern technika vívmányai. Társadár-
tis a fejlődő gazdálági életui eszközei-öl.

Hasznos tudnivalók.
Az egészség megővására, az élelmisze-
reiről. Népszerű törvénymagyarázatok.
Egy példányt félére 1 K 50 fillérért
minden szombatn bérmentve küld az
Országos Közművelődési Tanács
Budapest, IV., Ferenciek tere 3.

NEMESEK

UDVARHELYVÁRMEGYE
NEMES CSALÁDJAI.

Szerkesztette: Pálmay József
családtörténetirő Marosvásárhely.
Magyarország Cimeres Könyvének
ügyvezető szerkesztője. Ara füzve
16 K. Kapható Betegh Pál
könyvkiadónál Székelyudvarhelyt.
E diszesen kiállított, családi címe-
rekkel díszesen illusztrált mű, igen
beéres családtörténeti adatokat
foglal magában.

Szemere László
Madárlani
állomása
Csikzsögöd.

Mint preparáló intézet rendelkezésére
áll a nagyközönség- és intézeteknek
Nemesek madarak, de

bármily nagyságu emlősök
fej- és szőnyegkijáratások és két-
eltűiek dermoplasztikai kidolgozására
is előrendű szakérő van alk lánva,
tehát ezen munkák is mindig és kor-
látlan mennyiségben elfogadtatnak.

Mesterséges fészekodvak.

(A lőtt madarak és állatok sebei a száj és
orr köré el dugandó, a csomaglás e-őt
a test lehűlését be kell várni, egyenként
késedelem nélkül kell postára tenni — il-
letőleg 10 kilogram súlyon felül vasutra
gyorsárúként — szilárd vázu ládában fa
gyapot vagy papíros közé szellősen cso-
magolva.)

